

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 143/2016-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. mája 2016 v senáte zloženom z predsedu Milana Lalíka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka (sudca spravodajca) prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Helenou Čerešnovou, Advokátska kancelária, Horné predmestie 216/16, Svätý Jur, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Nové Zámky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 207/2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Nové Zámky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 207/2011 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Nové Zámky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 207/2011 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. [REDACTED] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 700 € (slovom sedemsto eur), ktoré je Okresný súd Nové Zámky povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Nové Zámky je povinný uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 296,44 € (slovom dvestodevät'desiatšesť eur a štyridsaťštyri centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jeho právnej zástupkyne advokátky JUDr. Heleny Čerešňovej, Advokátska kancelária, Horné predmestie 216/16, Svätý Jur.

5. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. I. ÚS 143/2016 z 9. marca 2016 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 207/2011.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 14. septembra 2011 na okresnom súde žalobu, ktorou sa domáhal voči odporcovi náhrady škody v sume 37 800 českých korún s prísl. spôsobenú v jeho byte v [REDACTED]. V septembri a októbri 2012 sa konali dve pojednávania, ale odvtedy podľa sťažovateľa okresný súd neurčil žiadne pojednávanie, len nariadil po troch rokoch znalecké dokazovanie napriek skutočnosti, že sťažovateľ

okresnému súdu predložil odborný posudok vypracovaný autorizovaným stavebným inžinierom ešte v apríli 2012, ktorý nikto z účastníkov konania nespochybnil. Vec tak nie je ešte právoplatne skončená, hoci konanie začalo v roku 2011.

3. Priet'ahy v konaní sú podľa s'ťažovateľa spôsobené „*nehospodárnym postupom súdu, pričom je zrejmé aj to, že znalecké dokazovanie vzhľadom na dlhý časový odstup od samotnej škodovej udalosti zrejme nebude spôsobilé objektívne určiť škodu*“, čo zakladá podľa neho z pohľadu celkovej dĺžky konania porušenie jeho označeného práva podľa ústavy. Svoju žiadosť o priznanie finančného zadosťučinenia odôvodňuje najmä celkovou dĺžkou konania bez rozhodnutia a právnou neistotou spôsobenou dlhotrvajúcim sporom, ktorá ho psychicky zaťažuje, pretože je prvýkrát účastníkom súdneho konania. Sťažnosť na priet'ahy v konaní predsedovi okresného súdu nepodal, v priebehu konania však viackrát telefonicky zisťoval stav tohto konania.

4. S'ťažovateľ na základe uvedeného navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol nálezom, ktorým vysloví, že jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 4 C 207/2011 porušené bolo. Súčasne sa s'ťažovateľ domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 1 800 € a úhrady trov konania v sume 296,44 €.

5. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k priebehu konania podaním sp. zn. Spr 300/16 zo 6. apríla 2016. Vo vyjadrení okresného súdu doručenom ústavnému súdu 12. apríla 2016 sa uvádza:

„Chronológiu všetkých úkonov, ktoré boli v predmetnej veci od podania návrhu vykonané boli zo strany tunajšieho súdu rozpísané v písomnom podaní zo dňa 17.2.2016, ktoré v prílohe pripájam. Po uvedenom čase konajúca sudkyňa vypracovala žiadosť o vykonanie dôkazu dňa 16.3.2016, ktorý vrátane prípisu z toho istého dňa bola zo súdu odoslaná dňa 16.3.2016 na dožiadaný Obvodný súd Praha 6. Podľa vyjadrenia konajúcej sudkyne bez toho, aby bol vypracovaný znalecký posudok nie je možné posúdiť dôvodnosť výšky uplatneného nároku.

Aj keď od nápadu veci doposiaľ nebolo vo veci meritórne rozhodnuté, celé dokazovanie vo veci je sťažené tým, že byt, v ktorom malo dôjsť k spôsobeniu škody zo strany odporcu sa nachádza v Českej republike, vzhľadom na túto okolnosť vo veci boli cestou dožiadaného Obvodného súdu pre Prahu 6 vypočúvaní aj svedkovia. Nakoľko policajný spis, v ktorom sa mala nachádzať aj fotodokumentácia predmetného bytu č. ORI-25033-1/ČJ-2010-001117 sa pri sťahovaní súdu stratil tak, ako tunajšiemu súdu Obvodný súd pre Prahu 6 oznámil dňa 27.3.2014 (v spise na čl. 100) bez vykonania znaleckého dokazovania nie je možné rozhodnúť o uplatnenom nároku. Mám za to, že zo strany konajúcej sudkyne boli jednotlivé úkony vykonané v primeraných lehotách s prihliadnutím na jej zaťaženosť, preto mám za to, že v predmetnej veci neboli spôsobené prieťahy v konaní...“

6. K vyjadreniu okresného súdu bola pripojená chronológia úkonov okresného súdu, v ktorej sa okrem iného uvádza: „Návrh na začatie konania navrhovateľ [REDAKOVANÉ] (občan SR) proti odporcovi [REDAKOVANÉ] (občan SR) doručil na tunajší súd 14.09.2011...“

Uplatnený nárok pozostáva z náhrady škody za bezpečnostné dvere, vytrhanie starej a polozenie novej podlahy, vymalovanie a omietka v celkovej sume spolu 1.254,73 eur. Úpravou konajúcej sudkyne zo dňa 02.11.2011 bol vyrubený súdny poplatok za návrh, ktorý bol zaplatený 24.11.2011. Následne uznesením zo dňa 17.01.2012 bol vyzvaný odporca na predloženie písomného vyjadrenia, ktoré súdu doručil 09.02.2012. Úpravou zo dňa 15.02.2012 bol určený vo veci termín pojednávania na deň 12.04.2012, ktoré pojednávanie sa neuskutočnilo, resp. bolo odročené na neurčito s tým, že bude urobený dotaz na MS SR za účelom vyriešenia otázky či je daná právomoc tunajšieho súdu na rozhodnutie veci. Po zaslaní odpovede na položenú otázku zo strany MS SR Bratislava dňa 13.04.2012, dňom 30.04.2012 bol určený termín pojednávania na deň 04.06.2012. Uvedené pojednávanie sa neuskutočnilo z dôvodu ochorenia konajúcej sudkyne, bol určený nový termín na deň 06.09.2012, kedy boli účastníci vypočutí, ďalšie meritórne pojednávanie, na ktoré mali účastníci predložiť doklady v súlade s uznesením zápisnice sa uskutočnilo 18.10.2012, ktoré bolo odročené na neurčito za účelom doplnenia dokazovania cestou dožiadaného súdu v Prahe. Dňa 19.12.2012 bola vypracovaná žiadosť o výsluch svedkyne a to správkyne bytového domu v Prahe. Svedkyňa bola vypočutá na Obvodnom súde pre Prahu 6 dňa

09.04.2013, pričom vykonané dôkazy boli tunajšiemu súdu doručené 06.06.2013. Vychádzajúc z výpovede svedkyne dňa 19.09.2013 bola vypracovaná žiadosť o doplnenie dožiadania a to zadovážením kópie spisu z príslušného OR PZ v Prahe, ďalej oznámenie od Stavebného bytového družstva. Vybavené dožiadanie bolo súdu doručené 27.03.2014 v rámci ktorého Obvodný súd Praha 6 oznámil, že policajný spis nie je možné predložiť, nakoľko sa pri sťahovaní súdu stratil. Následne dňa 26.08.2014 bola vypracovaná žiadosť o vykonanie dôkazu - vypracovanie znaleckého posudku s konkrétne uvedenými otázkami na znalca. Predmetné dožiadanie uvedený súd v Prahe prevzal dňa 30.06.2015. Úpravou zo dňa 1.10.2015 bol Obvodný súd pre Prahu 6 žiadaný o zaslanie znaleckého posudku s tým, že ak nebol vypracovaný, aké prekážky bránia jeho vypracovaniu. Obvodný súd pre Prahu 6 dňa 23.10.2015 oznámil, že k vypracovaniu znaleckého posudku je potrebné zloženie zálohy na očakávané náklady vo výške 10.000,- Kč s uvedením čísla účtu, na ktorý majú byť peniaze poukázané. Uznesením zo dňa 15.12.2015 bolo vydané rozhodnutie o poskytnutí preddavku. Účtami tunajšieho súdu bolo uznesenie doručené 7.1.2016 s tým, že dňa 29.1.2016 bola suma 370,- eur poukázaná na účet Obvodného súdu Praha 6. Následne dňa 02.02.2016 Obvodný súd pre Prahu 6 vrátil tunajšiemu súdu žiadosť na vykonanie dôkazu z dôvodu neuhradenia požadovanej zálohy. V krátkom čase t. j. bezodkladne bude opätovne vypracované dožiadanie na vypracovanie znaleckého posudku, bude odsledované, aby toto dožiadanie bolo bezodkladne odoslané zo súdu a po žiadosti o zaplatenie zálohy, pokiaľ nebude možné zo strany Obvodného súdu pre Prahu 6 použiť tú zálohu, ktorá už bola poukázaná, tak bude nová záloha taktiež bez meškania poukázaná. Podľa vyjadrenia konajúcej sudkyne, bez toho aby bol vypracovaný znalecký posudok nie je možné posúdiť dôvodnosť výšky uplatneného nároku, pričom v celej veci dokazovanie a rozhodnutie vo veci sťažila tá skutočnosť, že predmetný byt sa nachádza v Českej republike.

Podľa lustrácie registra Spr za rok 2015 sťažovateľ [REDAKOVANÉ] nepodával na tunajší súd sťažnosť na zbytočné prieskumy v konaní. V predchádzajúcom období, pokiaľ sťažnosť podával, nevieme to v súčasnosti zistiť, pretože register Spr, kde sa sťažnosti zapisujú sa vedie len ručne, pričom v dôsledku prebiehajúcej revízie na tunajšom súde zo strany KS Nitra sa registre za roky 2014, 2013, 2012 nachádzajú na odvolacom súde.“

7. V zásade rovnaké skutočnosti týkajúce sa chronológie úkonov okresného súdu a účastníkov konania zistil aj ústavný súd z obsahu sťažnosti a súdneho spisu, ktorý mu bol predložený 12. apríla 2016.

8. Právna zástupkyňa sťažovateľa vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 25. apríla 2016 nepovažovala za potrebné vyjadriť sa k stanovisku okresného súdu.

9. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 4 C 207/2011 dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

10. Sťažovateľ sa podanou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

11. Článok 48 ods. 2 ústavy ustanovuje základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Priznanie ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto ústavné právo objektívne realizovalo. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), v súlade s ktorou možno za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľa v konkrétnom posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu jeho právnej neistoty zákonom dovoleným spôsobom. K vytvoreniu právnej istoty preto dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu.

12. Sudca je podľa § 117 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

13. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu sa posudzovanie otázky, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, posudzuje vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci (1), správanie účastníka konania (2) a postup, akým v konaní postupoval súd (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

13.1 V súvislosti s posudzovaním zložitosti veci ústavný súd konštatuje, že predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o návrhu sťažovateľa na náhradu škody. Ústavný súd nepovažuje po preštudovaní spisu vec za právne a ani skutkovo zložitú, hoci okresný súd dôkazy zabezpečoval prevažne prostredníctvom dožiadaného súdu v Českej republike a napokon nariadil aj znalecké dokazovanie na posúdenie opodstatnenosti a rozsahu uplatneného nároku, keďže toto dokazovanie je stále na začiatku.

13.2 Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. V predmetnom prípade sťažovateľ síce neprispel podstatne k predĺženiu súdneho konania, ale možno mu vytknúť, že nepodal sťažnosť na zbytočné prietahy v konaní predsedovi okresného súdu a tiež je potrebné uviesť, že právna zástupkyňa sťažovateľa nereagovala na závery z pojednávania konaného 18. októbra 2012 (č. 1. 66), ktorým okresný súd uložil právnej zástupkyňi žalobcu, aby

v lehote 5 dní predložila dokumentáciu „o nahlásení škodovej udalosti príslušnej poisťovni v ČR – Allianz“, keďže v spise sa jej vyjadrenie k tejto požiadavke súdu nenachádza [otec sťažovateľa na tomto pojednávaní uviedol, že mali poistenie v tejto poisťovni (pozri č. l. 66), avšak dôkazy alebo dôvody uhradenia im nejakej škody poisťovňou (či neuhradenia) zo spisu okresného súdu nevyplývajú, pozn.].

13.3 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné prietahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti daného prípadu. Ústavný súd z prehľadu úkonov konštatuje, že okresný súd o návrhu sťažovateľa počas doterajšieho trvania súdneho konania na začiatku priebežne konal, a to najmä v roku 2012, pretože vypočul účastníkov konania až na dvoch pojednávaniach - 6. septembra 2012 a následne aj 18. októbra 2012. Potom však jeho činnosť veľmi stagnovala (v roku 2013 vypracoval iba jednu jednoduchú výzvu z 19. septembra 2013, ktorou žiadal dožiadaný súd o vykonanie dôkazov a vypočutie svedkov, a následne v roku 2014 iba jednu žiadosť z 26. augusta 2014 týkajúcu sa otázok pre znalca), avšak túto žiadosť okresný súd odoslal až 26. júna 2015 (doručenka pripojená na č. l. 103), teda takmer o 10 mesiacov neskôr ako ju vyhotovil, čo ústavný súd nemohol akceptovať najmä pre to, že znalecké dokazovanie je stále na začiatku, ako to vyplýva z bodu 5 tohto nálezu, a toto konanie trvá už viac ako päť rokov bez rozhodnutia vo veci samej.

14. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd preto vyslovil, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 207/2011 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

III.

15. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným

rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

16. Ústavný súd v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 4 C 207/2011 konal bez zbytočných prietáhov.

17. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

18. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Sťažovateľ žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 1 800 € z dôvodov uvedených v bode 3.

19. Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na žiadosť sťažovateľa a tiež hodnotenie postupu okresného súdu (pozri bod 13.3) považoval za potrebné rozhodnúť aj o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti prípadu, predmet sporu a opísanie správania sťažovateľa v bode 13.2 tohto nálezu, ústavný súd rozhodol, že sumu 700 € možno považovať za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Súčasne ústavný súd tiež zdôrazňuje, že finančné zadosťučinenie nie je náhradou škody uplatňovanej sťažovateľom v konaní pred všeobecným súdom. Vo zvyšnej časti žiadosti sťažovateľa preto ústavný súd nevyhoviel (bod 5 výroku).

20. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2014, ktorá bola 839,83 €.

Sťažovateľovi, ktorý bol vo veci namietaného porušenia práv úspešný, vznikli trovy konania z dôvodu jeho právneho zastúpenia advokátkou v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Advokátka vykonala 2 úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, spísanie a podanie sťažnosti v roku 2015. Odmena za jeden právny úkon vykonaný v roku 2015 je 139,83 €, spolu s režijným paušalom 8,39 € predstavuje sumu 148,22 €. Odmena advokátke za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom (za 2 úkony právnych služieb a 2 x paušálna náhrada) predstavuje sumu 296,44 €.

21. Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde) tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

22. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok; to neplatí, ak rozhodnutím orgánu medzinárodnej organizácie zriadeného na uplatňovanie medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, vznikne Slovenskej republike povinnosť v konaní pred ústavným súdom znovu preskúmať už prijaté rozhodnutie ústavného súdu (čl. 133 ústavy).

V Košiciach 4. mája 2016